

V. Semichenko N. Zubcyenko

**EXTERNAL AND INTERNAL DETERMINATION OF THE OCCURRENCE OF ADDICTION
IN FLIGHT ATTENDANTS**

Resume

*The article highlights the results of a study of external and internal factors associated with the emergence of psychological addiction in modern teenagers. The **purpose of the article** is to display the results of a study devoted to an empirical comparison of the influence of external and internal determinants on the emergence of a state of addiction. According to the goal, the tasks of the research were specified: 1) to identify the levels of formation of adolescents' tendency to addictive behavior; 2) identify quantitative values of external and internal factors; 3) to reveal the nature of connections between types of addiction and external and internal factors. The theoretical views of scientists on the nature of addiction are analyzed, the classification of types of addiction is given, the specificity of adolescence as the period most vulnerable to the emergence of addictive (additive) behavior is revealed. It is noted that in a society that has been in a state of crisis for a long time (forced social isolation of broad segments of the population during the pandemic, prolonged frustration in wartime conditions exacerbates the issue of increasing the psychological resistance of adolescents to external influences, the desire to resolve conflicts on a constructive basis. The **methodological basis** is characterized research, which consists of three methods: 1) scale "D" of the "International questionnaire for studying the prevalence of violence against children - children's version (ICAST-C), 2) method of diagnosing susceptibility to various types of addiction by Lozova G; 3) express diagnosis of the level of personal frustration (V. V. Boyko). **The results of an empirical research** are presented, which proved that: 1) External determination most contributes to the formation of such types of addiction as: addiction to a healthy lifestyle (correlation coefficient 0.80), drug addiction (0.73), food addiction (0.69), tobacco (0.77), alcohol (0.69). The smallest associations were found with drug dependence (0.29) and religious dependence (0.1). 2) Internal determination (the level of frustration as an indicator of the degree of response to conflict events) is more related to such types of addiction as computer addiction (0.52), tobacco (0.51), drug addiction (0.51), alcohol (0.49), television (0.49), gaming (0.48), addiction to a healthy lifestyle (0.02), drug addiction (0.1), sexual addiction (0,1). It has been proven that the external determination (traumatic influence) clearly dominates most of the connections that exist between the emergence of a tendency to addiction in teenagers. This can be explained by the fact that teenagers have not yet developed the experience of constructively solving life problems, so when complications arise, they are more likely to act in a destructive way. The priority areas of work with adolescents are outlined: the formation of self-regulation skills and abilities, the acquisition of effective coping strategies by adolescents, the increase of tolerance to frustration, the acquisition of methods for predicting the consequences of deviant behavior, the formation of a positive self-concept and confidence in one's ability to influence life now and in the future .*

Key words: *psychological dependence; addiction; addictive behavior; adolescence; external and internal determination; social adaptation.*

DOI

УДК 378.062:364

Л. Хоменко-Семенова, О. Рудяка-Петриченко, Н. Шапенко

**ЧИННИКИ РОЗВИТКУ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ**

Резюме

У статті проводиться аналіз проблем медіакомпетентності майбутніх практичних психологів. Розглядаються та аналізуються основні елементи, переваги та недоліки дистанційної освіти, а також прогнозуються перспективи її розвитку в сучасному університеті.

На основі теоретичного аналізу дослідження доводиться, що розвиток медіакомпетентності підвищується з використанням новітніх інформаційно комунікаційних технологій (ІКТ), освітніх тренінгів з медіаграмотності.

ПСИХОЛОГІЯ

Спираючись на дослідження проблем розвитку медіакомпетентності майбутніх практичних психологів нами було проведено дослідження на освітній платформі Google Classroom за допомогою Blank Quiz. Вибірку склали здобувачі вищої освіти I-IV курсів Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету спеціальності 053 «Психологія» Освітньої програми «Практична психологія».

Результати дослідження показали, що більшість студентів мають достатній рівень медіакомпетентності, проте виникає необхідність у забезпеченні освітнього середовища університету медіаосвітніми платформами. За результатами опитування студенти звертають увагу на необхідність модернізації підходу до самостійної роботи у ЗВО, зокрема, посиленні концентрації уваги на завданнях, які передбачають критичний аналіз текстів, інтерпретацію медіаконтенту.

Визначено шляхи успішного розвитку медіакомпетентності майбутніх практичних психологів, які полягають у залученні медіаконтенту до навчального процесу. Визнано роль соціальних мереж, оскільки результати дослідження показали їх вагомість як у навчальній діяльності, так і повсякденному використанні; тренінгів та майстер-класів з медіаграмотності. Разом з тим, важливою є роль викладача у включенні медіаконтенту в навчальний процес здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: дистанційне навчання; заклад вищої освіти; інформаційно-комунікаційні технології; медіаосвіта; медіаграмотність; медіакомпетентність; освітні платформи; освітні технології; майбутні практичні психологи.

Вступ. На сучасному етапі функціонування освітнього середовища України в період воєнного стану особливої актуальності набуває значення медіаграмотності здобувачів вищої освіти. Медіаграмотність особистості сьогодні стає запорукою успішного та екологічного функціонування у глобалізованому трансформаційному суспільстві.

Розвиток медіаосвіти в сучасних умовах зумовлений впливом таких чинників, як динамічне проникнення цифрових технологій у всі сфери, зростання обсягів і канали передачі інформації. Сучасна молодь споживає величезну кількість інформації, які розміщені на різних платформах в Інтернеті, створюють та обмінюються електронними повідомленнями (Genedy, 2021). Таким чином, проблема медіаграмотності та медіакультура особистості сьогодні набувають важливого значення. Цифровізація освіти, технологічна модернізація процесу навчання, розробка нових засобів комунікації, віртуальний навчальний простір соціальних взаємодій (Al-Msie'deen et al., 2021) має супроводжуватися створенням умов для формування відповідних навичок роботи в цифровому середовищі.

Швидка інтеграція соціальних мереж в особисту, професійну та освітню сфери, відсутність меж у процесі використання виступає додатковим фактором ризику для впливу на соціальне благополуччя особистості. Зокрема, Т. Но, S. Huynh і V. Chi виявили, що інтенсивне використання соціальних мереж призводить до зростання депресії, стресу і тривоги серед студентів (Ho et al., 2021).

Особливу увагу вчені звертають на небезпеку поширення «фейкових» новин, деструктивного контенту із соціальних мереж. Ризики спотворення інформації, можливість маніпулювання суспільною свідомістю висуває нові вимоги до інституту освіти. У цьому контексті ключовим завданням медіаосвіти є практика розвитку навичок, які дозволяють «протистояти» хаотично зростаючим потокам інформації і, разом з тим, – медіакомпетентності особистості.

Мета статті – проаналізувати рівень медіакомпетентності майбутніх практичних психологів та визначити чинники її розвитку.

Методики дослідження. Досліджуючи проблему новітніх освітніх трендів в організації медіаосвіти у вищій школі в умовах викликів сьогодення, ми використали ряд методів наукового дослідження. Одним із ключових методів на початковому етапі дослідження був метод аналізу літератури. Він дозволив з'ясувати зміст основних понять нашого дослідження, у тому числі «медіаосвіта», «медіаграмотність», «медіакомпетентність» та ін. Використання методу порівняння дозволило порівняти погляди вітчизняних та закордонних науковців на проблему нашого дослідження.

Для виявлення рівня медіаграмотності нами було проведено анкетування за допомогою освітньої платформи Google Classroom з використанням Blank Quiz. Вибірку склали студенти I-IV

курсів Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету спеціальності 053 «Психологія» Освітньої програми «Практична психологія».

Отримані дані дали змогу перевірити висунуті гіпотези, сформувавши висновки та напрями подальших досліджень.

Під час дослідження були висунуті такі гіпотези:

1. Медіакомпетентність молоді включає базові навички роботи з інформацією та комунікаційними технологіями (підготовка презентацій, робота в Інтернеті).

2. Сучасна система вищої освіти з широкими можливостями доступу бази знань, не передбачає формування медіакомпетентності молоді; різнобічні прийоми активізації оціннотворчої діяльності здобувачів вищої освіти при роботі з медіаконтентом використовується недостатньо.

3. Здобувачі з вищим рівнем медіакомпетентності більш відповідально ставляться до пошуку необхідної інформації під час підготовки до занять.

Результати. За результатами проведеного дослідження було виявлено наступні показники.

На запитання «Як Ви тлумачите поняття «медіакомпетентність?»»

Ми виявили хороші показники у розумінні здобувачами вищої освіти явища медіакомпетентності, медіаграмотності та медіаосвіти в цілому.

До прикладу наводимо наступні відповіді:

- «це здатність розбиратися в медіа контенті»;
- «правильне розуміння медіа простору»;
- «розуміння видів медіа та їх впливу на людину і суспільство»;
- «на мою думку, медіакомпетентність, це – навичка розпізнавати та знати інструменти якими користується ЗМІ, вміння фільтрувати та шукати інформацію, не бути наївним до інформації начебто з “перевічених джерел»;

- «навички пошуку, вибору, аналізу, оцінки та використання медійного контенту з метою отримання знань, розвитку критичного мислення, сприйняття різних поглядів та побудови власної думки»

- «це вміння розбиратися в інформаційному середовищі, критично фільтрувати надану інформацію та влучно нею користуватися»;

- «у моєму розумінні це вміння правильно та грамотно взаємодіяти з медіапростором, розуміти його тенденції, критично оцінювати інформацію, що там транслюється та вміння самостійно правильно її транслювати».

Аналізуючи варіанти відповідей, бачимо, що молодь сучасного ЗВО, зокрема майбутні практичні психологи розуміють суть і важливість медіакомпетентності.

Стосовно наступного запитання «Чи викладаються у межах Вашої спеціальності дисципліни з медіаграмотності?» ми отримали наступні результати, які представлено на рисунку 1.

Рис. 1. Результати опитування

Ми бачимо, що забезпечення дисциплінами медіаосвітнього спрямування присутнє лише частково.

На запитання «Чи важлива, на Вашу думку, медіаосвіта в Закладі вищої освіти?» ми отримали наступні відповіді, які зображено на рисунку 2.

Рис 2. Результати опитування

Як бачимо, 85,7% здобувачів вважають, що медіаосвіта є важливою у ЗВО. Стосовно запитання «Яка вікова категорія населення, на Вашу думку, є найбільш уразливою до впливу інформаційного простору?» більшість респондентів відповіли – що діти до 14 років (рис. 3).

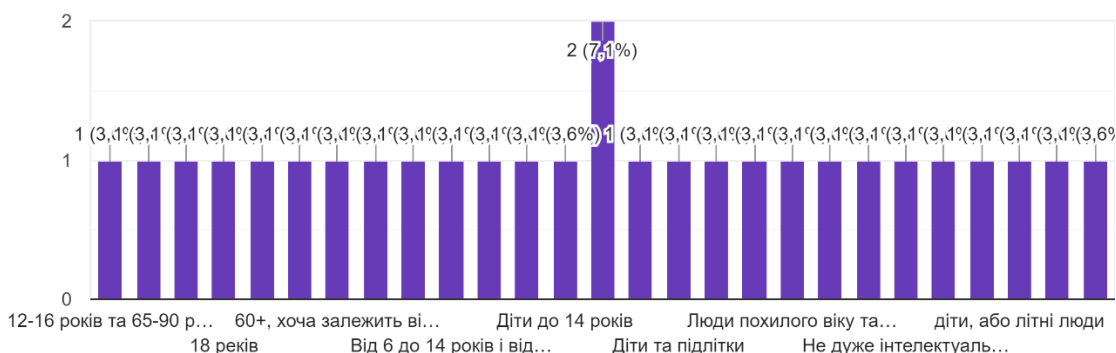

Рис. 3. Результати опитування

На запитання «Як, за 10-бальною шкалою, Ви оцінюєте свою медіакомпетентність?» більшість здобувачів відповіли, що «8» балів.

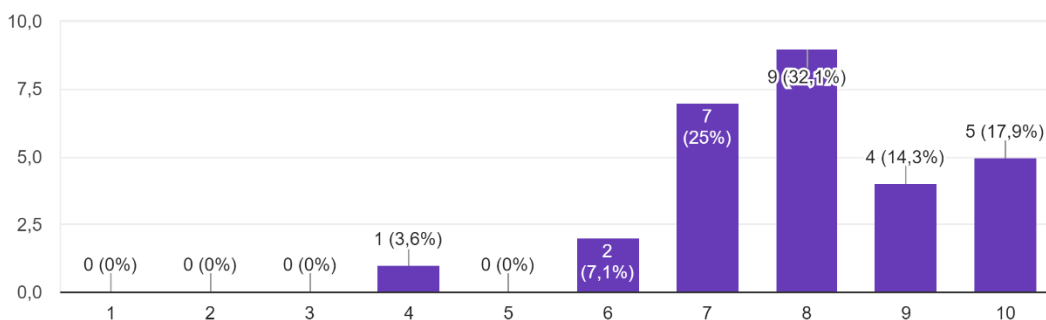

Рис. 4. Результати опитування

На запитання «Скільки часу на добу Ви віддаєте соціальним мережам?» результати бачимо на рисунку 5.

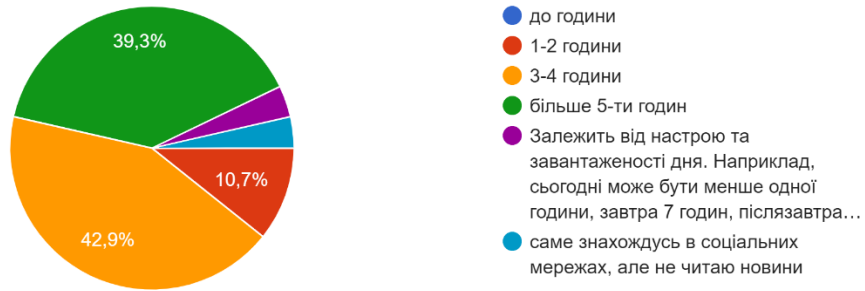

Рис. 5. Результати опитування

На жаль, більшість респондентів відповіли, що 3-4 години та більше 5-ти годин. Що говорить про важливість володіти медіакомпетентністю задля екологічного співіснування з віртуальним середовищем.

На запитання «Чи перевіряєте Ви інформацію на офіційних сайтах?» 71,4% респондентів відповіли, що «Так», ми вважаємо це дуже позитивним показником і важливим критерієм медіакомпетентності (рис. 6).

Рис. 6. Результати опитування

На запитання «Якими соціальним мережам Ви надасте перевагу?» ми отримали наступні відповіді (рис. 7). Більшість респондентів (96,4%) вказали Телеграм, 78,6% - Інстаграм, 64,3% - Тік ток.

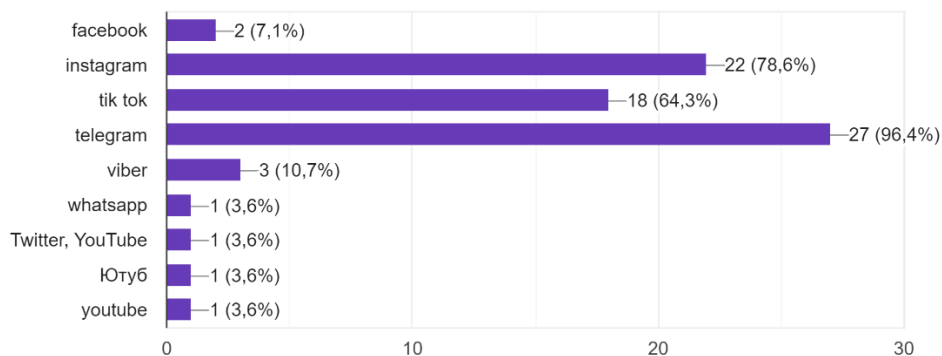

Рис. 7. Результати опитування

На запитання «Чи вважаєте Ви медіакомпетентність однією з ключових компетентностей фахівця XXI ст?» 92,9% вказали, що так (рис. 8).

Рис. 8. Результати опитування

На запитання «Що, на Вашу думку, сприятиме розвитку медіакомпетентності здобувачів вищої освіти?» респонденти у більшості відповіли «Проведення тренінгів з медіаграмотності» та «Запровадження курсів з медіаграмотності».

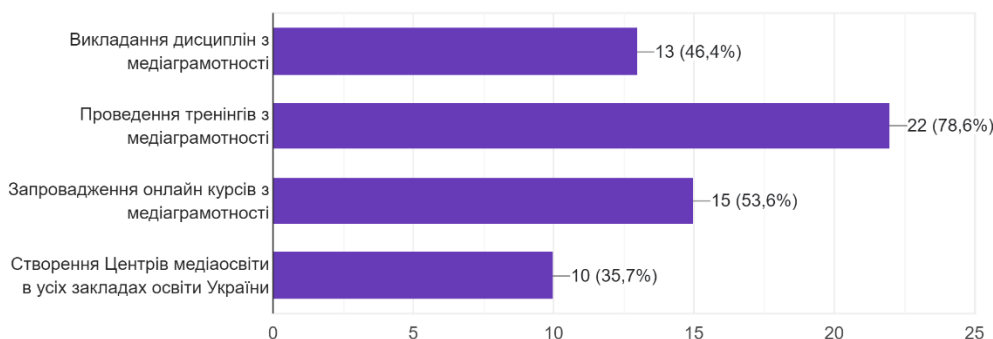

Рис. 9. Результати опитування

Отже, як бачимо, результати опитування показали високі показники медіакомпетентності здобувачів вищої освіти – майбутніх практичних психологів. Проте, вбачаємо необхідність у забезпеченні освітнього середовища медіаосвітніми платформами, як тренінги, вебінари, освітні сайти, майтер-класи і т.ін.

При вивченні дисциплін «Медіапсихологія», «Психологія реклами», «Іміджеологія», які вивчаються на 2 та 3 курсах ОС Бакалавр ОП «Практична психологія» ми розробляємо зі студентами проєкти та тренінги, які, у свою чергу, сприяють розвитку медіакомпетентності майбутніх практичних психологів. Зокрема, тренінги проти кібербулінгу, медіанасильства, розпізнавання фейків і «джинси», а також спрямованих на вивчення і роботу з сайтами та соціальними мережами.

Дискусія. У сучасній науці створені передумови і певний фонд накопичених знань для аналізу та вирішення проблеми розвитку медіакомпетентності здобувача вищої освіти. М. Маклюен був одним із перших вчених, які вивчали ефекти спілкування технології з організацією пізнавальних процесів у суспільстві. В. Мартін, його колега, окреслив та сформульовано основні характеристики інформаційного суспільства. Зміст поняття та типологію «медіа» розглядали Г. Бонфаделлі, Г. Просс.

Завдяки широкому використанню понять медіатехнології, медіакомпетентність, медіаграмотність, медіакультура та медіаосвіта стають актуальними об'єктами досліджень як українських (Т. Бакка, О. Бурім, О. Волощенко, В. Іванов, М. Казаков, І. Задорожна, Л. Хоменко-Семенова та ін.), так і закордонних учених (Н. Gapski, J. D. Pons, W. J. Potter, A. Silverblatt, C. Scheibe, F. Rogov, I. Snikhovska та ін.).

Ми звернути увагу на те, що внесок науковців, які працюють у цьому напрямку, робить можливим вирішення проблеми медіакомпетентності ЗВО, у межах якої можемо говорити про такі теоретичні постулати, як: концептуальні положення компетентнісного підходу (Н. Gapski, I.

Snikhovska); теорію медіаосвіти (В. Іванов, О. Волощенко, М. McLuhan); дослідження професійної та мас-медійної освіти (Ю. Казаков, А. Литвин); міждисциплінарні аксіологічні теорії (Л. Карпець, А. Кірякова); праці, присвячені вивченню медіаосвіти в антропологічному контексті (G. Marci-Bönke); праці, присвячені вивченню проблем сучасної університетської освіти (Г. Онкович, Е. Лузік, А. Кокарева, Л. Хоменко-Семенова).

Українські дослідники визначають основні напрямки медіаосвіти та окреслюють значення впливу медіапростору на свідомість та громадянську позицію громадян України. Т. Бакка зазначає, що необхідність оволодіння навичками пошуку, передачі, обробки та аналізу інформації спеціальними методами і технологіями диктує нові вимоги як до викладача, так і до студента в контексті медіаосвіти (Бакка, 2016). Спираючись на ці висновки Національної концепції запровадження медіаосвіти в Україні, яка набула чинності в Україні у 2010 р., її метою є «сприяти розвитку ефективної системи медіаосвіти в Україні з метою забезпечення всебічної підготовки дітей та молоді для безпечної та ефективної взаємодії з сучасними медіа, формувати медіа-інформаційної грамотності та медіакультури відповідно до їхніх вікових, індивідуальних та інших особливостей» (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2010). У 2016 році Національна академія педагогічних наук України затвердила нову редакцію Концепції (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція), 2016). Основною метою Концепції є сприяння розвитку ефективної система медіаосвіти в Україні, яка має стати фундаментом держави у питаннях гуманітарної безпеки, розвитку й консолідації громадянського суспільства, протидією зовнішній інформаційній агресії (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція), 2016). У 2018-2019 рр. Відповідно до освітньої реформи Нової Української школи, однією з ключових компетентностей стає інформаційна та медіаграмотність (Концепція нової української школи, 2016). До цього часу медіаграмотність була лише факультативним або позакласним предметом у школах та університетах.

В Україні, в умовах стрімкого розвитку інформатизації сучасного суспільства, розвиток медіапрограм є актуальною проблемою, яка сьогодні вирішується. З цією метою розроблено Освітню програму «Медіаосвіта (медіаграмотність)», яка схвалена для загальнодержавного використання (Educational program “Media education (media literacy)” for students of higher educational pedagogical establishments, pedagogical and scientific-pedagogical workers, 2013.). Крім того, розуміння проблем сучасної освіти, МОН України нещодавно затвердило ряд заходів щодо підвищення компетентності педагогічних працівників з метою підвищення рівня обізнаності серед здобувачів вищої освіти. Ці важливі нормативні документи є стимулом для курсів з медіа навчання як у школах, так і в ЗВО.

Пошук, читання, аналіз, розуміння й інтерпретація інформаційного контенту є однією з основних компетенцій, необхідних для роботи та навчання (Pereira, Moura, 2019). У сучасних умовах «медіакомпетентність» включає не лише навички користування інформаційними технологіями, вміння орієнтуватися в Інтернеті, а й наявність культури медіакомунікації, взаємодії з іншими медіакористувачами».

Ми визначаємо медіакомпетентність особистості як сукупність її мотивів, знань, навичок, які сприяють вибору, використанню, критичному аналізу, оцінці, створенню та передачі медіатекстів (інформації). Отже, центральною ланкою в медіаграмотності особистості ми визначаємо критичність у процесі споживання інформації.

Цей висновок підтверджено дослідженням TGLA Ван дер Меєра та М. Хамелерса. Споживачі онлайн-новин воліють читати та позитивно оцінювати політичні новини, які підтверджують їх попередні погляди (Van der Meer, Hameleers, 2021). У цьому контексті висновки С. Чой набувають значення, що обґрунтовує роль відбору та оцінки контенту новин (Choi, 2021). Формування навички критичного сприйняття інформації повинно базуватися на вміннях виявлення стереотипів, які впливають на оцінку медіаконтенту (Tian et al., 2021).

У дослідженнях науковців знаходимо структурні компоненти медіакомпетентності: цифрова грамотність, інтерпретація контенту, створення контенту та цифрова обізнаність. Автори пропонують механізми для формування медіакомпетентності в освітньому середовищі: залучення здобувачів вищої освіти до розробки медіаконтенту, групових взаємодій. Автори приходять до такого висновку, що медіакомпетентність є результатом ефективного планування та організації практичної роботи студентів в цифровому медіапросторі (Хоменко-Семенова, 2020).

Сучасна молодь володіє базовими навичками роботи з медіа, основою яких є цифрові технології, проте, почасти, серед студентів відсутнє вміння орієнтуватися в джерелах, критично ставитися до інформації, молодь відчуває труднощі у проведенні та порівнянні аналізу думок

ПСИХОЛОГІЯ

різних авторів, уникає звернення до альтернативних точок зору. Розширений доступ до мобільних новин, швидке читання новин в соціальних мережах формують нові моделі споживання медіапродуктів, основою яких є фрагментація, поверховість і випадковість (Yanardağoğlu, 2021).

Молодь насамперед орієнтована на споживання розважального контенту. Тому, на нашу думку, варто змінити підходи до формування медіакомпетентності молоді в сучасній системі освіти, а саме – трансформувати педагогічні практики в організації навчальних занять та самостійної роботи у творчі, дослідницькі та проєктні завдання.

Висновок. Незважаючи на те, що сучасні студенти мають навички роботи з медіа, їх інтерпретаційно-оцінювальна та практично-операційна компетентності недостатньо сформовані.

Хоча результати дослідження показали достатній рівень медіакомпетентності майбутніх практичних психологів, вбачаємо за необхідність у забезпеченні освітнього середовища університету медіаосвітніми платформами, які передбачатимуть проведення тренінгів, вебінарів, майстер-класів з медіаграмотності. За результатами опитування студенти звертають увагу на необхідність модернізації підходу до самостійної роботи у ЗВО, зокрема, посиленні концентрації уваги на завданнях, які передбачають критичний аналіз текстів, інтерпретацію медіаконтенту.

Здобувачі, які мають недостатній рівень медіакомпетентності, наголошують на відсутності повноцінних практик взаємодії в навчальному процесі з медіазасобами.

Саме тут постає низка проблем: по-перше, запровадження медіаосвіти та формування як її результату медіаграмотності були остаточно не вирішеними іще до карантину. Україна порівняно із західною системою медіаосвіти, в тому числі і дистанційної, яка активно розроблялась ще з 60-х років ХХ ст., має невеликий досвід; по-друге, нові технології, включаючи інформаційні, мають бути органічно введені в освітній процес, як задля забезпечення дидактики новими засобами та методами, так і для того, щоб надати змогу студентській молоді оволодіти відповідними знаннями і навичками використання цих технологій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Бакка, Т. (2016). Медіаграмотність і критичне мислення на уроках суспільствознавства: посібник для вчителя. Т. Бакка, О. Бурім, О. Волошенюк, Р. Євтушенко, Т. Мелещенко, О. Мокрогуз; ред. В. Іванов, О. Волошенюк. Київ: Центр вільної преси, АУП, 243 с.

Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. Освіта. 2010. 7-14 лип. С. 3-4.

Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). [online]. Available: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya.

Концепція нової української школи. [online]. Available: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalnaserednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>.

Хоменко-Семенова, Л. (2020). Медіапсихологія : Методичні рекомендації до самостійної роботи для студентів спеціальності 053 «Психологія» очної та заочної форм навчання. К.: НАУ, 44 с.

Al-Msie'deen, R., Blasi, A.H. & Alsuwaiket, M.A. (2021). Constructing a software requirements specification and design for electronic IT news magazine system. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 8(11): 104-118. DOI: <https://doi.org/10.21833/ijaas.2021.11.014>

Choi, S. (2021). News gap in a digital news environment: Calibrating editorial importance from user-rated news quality and identifying user characteristics that close the news gap. *New Media & Society*. 23(12): 3677-3701. DOI: <https://doi.org/10.1177/1461444821999037>

Genedy, L.M.S. (2021). The implementation of smartphones in the instructional process in the views of the female students at Hail University. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 8(11): 30-36. DOI: <https://doi.org/10.21833/ijaas.2021.11.004>

Ho, T.T.Q., Huynh, S.V., & Chi, V.L.T. (2021). Impact of problematic Facebook use, loneliness, and poor sleep quality on mental health. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 8(9): 112-118. DOI: <https://doi.org/10.21833/ijaas.2021.09.015>

Kokarieva, A., Khomenko-Semenova, L., Glushanytsia, N., Ievtushenko, I., & Odarchenko, R. (2019). Information and Communication Technologies in the Professional Training of Engineers. *International Workshop on Conflict Management in Global Information Networks (CMiGIN 2019)*, Lviv, Ukraine, 29 November, 2019, CEUR-WS.org, online.

- Pereira, S. & Moura, P. (2019). Assessing media literacy competences: A study with Portuguese young people. *Autism*. 34(1): 678-689. DOI: <https://doi.org/10.1177/1362361316671845>
- Tian et al., Y., Yang J. & Chuentawong, P. (2021). Share or not? Effects of stereotypes on social media engagement using the stereotype content model. *Journalism practice*. DOI: <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.1927804>
- Van der Meer & Hameleers, M. (2021). Fighting biased news diets: Using news media literacy interventions to stimulate online cross-cutting media exposure patterns. *New Media & Society*. 23(11): 3156-3178. DOI: <https://doi.org/10.1177/1461444820946455>
- Yanardağoğlu, E. (2021). Just the way my generation reads the news: News consumption habits of youth in Turkey and the UK. *Global Media and Communication*. 17(2): 149-166.

REFERENCES

- Bakka, T. (2016). *Mediahramotnist i krytychne myslennia na urokakh suspilstvoznavstva: posibnyk dlia vchytelia [Media Literacy and Critical Thinking in Social Studies: A Teacher's Guide]*. T. Bakka, O. Burim, O. Volosheniuk, R. Yevtushenko, T. Meleshchenko, O. Mokrohuz; red. V. Ivanov, O. Volosheniuk. Kyiv: Tsentr vilnoi presy, AUP, 243 s.
- Kontseptsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini [Concept of implementation of media education in Ukraine]. *Osvita*. 2010. 7-14 lyp. S. 3-4.
- Kontseptsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini (nova redaktsiia) [Concept of implementation of media education in Ukraine (new edition)]. [online]. Available: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosvity_v_ukraini_nova_redaktsiya.
- Kontseptsiia novoi ukrainskoi shkoly [The concept of a new Ukrainian school]. [online]. Available: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalnaserednya/ua-sch-2016/konczepczyia.html>.
- Khomenko-Semenova, L. (2020). *Mediapsykholohiia : Metodychni rekomendatsii do samostiinoi roboty dlia studentiv spetsialnosti 053 «Psykhologhiia» ochnoi ta zaochnoi form navchannia*. K.: NAU, 44 s.
- Al-Msie'deen, R., Blasi, A.H. & Alsuwaiket, M.A. (2021). Constructing a software requirements specification and design for electronic IT news magazine system. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 8(11): 104-118. DOI: <https://doi.org/10.21833/ijaas.2021.11.014>
- Choi, S. (2021). News gap in a digital news environment: Calibrating editorial importance from user-rated news quality and identifying user characteristics that close the news gap. *New Media & Society*. 23(12): 3677-3701. DOI: <https://doi.org/10.1177/1461444821999037>
- Genedy, L.M.S. (2021). The implementation of smartphones in the instructional process in the views of the female students at Hail University. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 8(11): 30-36. DOI: <https://doi.org/10.21833/ijaas.2021.11.004>
- Ho, T.T.Q., Huynh, S.V., & Chi, V.L.T. (2021). Impact of problematic Facebook use, loneliness, and poor sleep quality on mental health. *International Journal of Advanced and Applied Sciences*. 8(9): 112-118. DOI: <https://doi.org/10.21833/ijaas.2021.09.015>
- Kokarieva, A., Khomenko-Semenova, L., Glushanytsia, N., Ievtushenko, I., & Odarchenko, R. (2019). *Information and Communication Technologies in the Professional Training of Engineers*. International Workshop on Conflict Management in Global Information Networks (CMiGIN 2019), Lviv, Ukraine, 29 November, 2019, CEUR-WS.org, online.
- Pereira, S. & Moura, P. (2019). Assessing media literacy competences: A study with Portuguese young people. *Autism*. 34(1): 678-689. DOI: <https://doi.org/10.1177/1362361316671845>
- Tian et al., Y., Yang, J. & Chuentawong, P. (2021). Share or not? Effects of stereotypes on social media engagement using the stereotype content model. *Journalism practice*. DOI: <https://doi.org/10.1080/17512786.2021.1927804>
- Van der Meer & Hameleers M. (2021). Fighting biased news diets: Using news media literacy interventions to stimulate online cross-cutting media exposure patterns. *New Media & Society*. 23(11): 3156-3178. DOI: <https://doi.org/10.1177/1461444820946455>
- Yanardağoğlu, E. (2021). Just the way my generation reads the news: News consumption habits of youth in Turkey and the UK. *Global Media and Communication*. 17(2): 149-166.

L. Khomenko-Semenova, O. Rudyaka-Petrychenko, N. Shapenko

**FACTORS FOR THE DEVELOPMENT OF MEDIA COMPETENCE OF FUTURE
PRACTICAL PSYCHOLOGISTS**

Abstract

The article analyzes the problems of media competence of future practical psychologists. The main elements, advantages and disadvantages of distance education are considered and analyzed, as well as the prospects of its development in the modern university are predicted.

Based on the theoretical analysis of the research, it is proved that the development of media competence increases with the use of the latest information and communication technologies (ICT), educational trainings on media literacy.

Based on the study of the problems of media competence development of future practical psychologists, we conducted a study on the Google Classroom educational platform using Blank Quiz. The sample was made by students of higher education of the I-IV courses of the Faculty of Linguistics and Social Communications of the National Aviation University, specialty 053 «Psychology» of the «Practical Psychology» educational program.

***The results** of the study showed that most students have a sufficient level of media competence, but there is a need to provide the educational environment of the university with media educational platforms. According to the results of the survey, students pay attention to the need to modernize the approach to independent work in higher education, in particular, to increase the concentration of attention on tasks that involve critical analysis of texts, interpretation of media content.*

Ways of successful development of media competence of future practical psychologists are determined, which consist in involving media content in the educational process. The role of social networks is recognized, as the results of the study showed their importance both in educational activities and in everyday use; trainings and master classes on media literacy. At the same time, the role of the teacher in the inclusion of media content in the educational process of students of higher education is important.

***Key words:** distance learning; institution of higher education; information and communication technologies; media education; media literacy; media competence; educational platforms; educational technologies; future practical psychologists.*